

**Секція: Економіка, організація і управління підприємствами,
галузями, комплексами**

Зубко К.Ю.

*Аспірантка кафедри управління
Сумського державного університету
м. Суми, Україна*

**АНАЛІЗ МЕТОДИК КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕКОЛОГО-
ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ ВІД ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ**

Сьогодні в економічно розвинених країнах намітився виразний перехід від накопичення екологічного знання до екологічного світогляду. При цьому основний вектор цього руху спрямований на те, щоб економіка і екологія розвивалися б гармонійно і пропорційно, стимулюючи, а не пригноблюючи один одного, що можливо тільки за допомогою глибоко продуманої, науково обґрунтованої і цілеспрямованої екологічної політики, яка повинна проводитися на усіх рівнях від державного до кожного окремого підприємства - забрудника.

В Україні в рамках стратегії сталого розвитку актуалізується проблема охорони навколишнього середовища. Відтак існуючі нині підходи до формування організаційно-економічного механізму природокористування на різних рівнях управління соціально-економічним розвитком, передбачають облік наслідків від ймовірних еколого-економічних ризиків, виникнення яких ініціюється всіма процесами господарської взаємодії різних учасників економічної діяльності.

Економічна інтерпретація поняття «збиток» означає втрату того чи іншого активу суб'єктом ринку, тоді як з позиції бухгалтерського обліку під збитками розуміють перевищення витрат над доходами, для отримання яких понесені ці витрати, а витрати, пов'язані з ліквідацією впливу господарської діяльності на навколишнє середовище є екологічними витратами. [1, с. 108].

Збитки можуть виникнути внаслідок знищення елементів природного середовища, його забруднення викидами, стоками, відходами, виснаженням природних комплексів, нераціональним використанням природних ресурсів, порушенням екологічних зв'язків у середовищі існування живих організмів, в тому числі людини. І, як правило, проявляються, через забруднення водних, лісових, земельних ресурсів, погіршення здоров'я людей та скорочення тривалості їхнього життя.

Масштабність і інтенсивне посилення антропогенної дії на довкілля обумовлюють необхідність в сучасних умовах не лише ефективно використовувати обмежені економічні ресурси, але також враховувати екологічні наслідки.

В Україні наукові розробки щодо виявлення екологічного збитку та визначення його розміру розпочалися з 60-х рр. ХХ ст. на теренах тоді ще Радянського союзу. Такі розробки у більшості випадків були засекречені та не підлягали широкому розповсюдженню, а, відповідно, і не застосовувалися. Вся інформація щодо рівня забруднення або його соціально-економічних наслідків була закрита

У різних наукових джерелах категорія еколого-економічного збитку трактується по різному. Зокрема, нами виділені наступні визначення даної категорії:

- фактичні або можливі збитки, що завдані природному потенціалу території в наслідок погіршення стану оточуючого середовища та залежать від багатьох факторів [2, с. 23]. При цьому, що конкретно розуміється під терміном «потенціал» у джерелі не зазначено;
- грошова оцінка негативних змін у оточуючому середовищі, в результаті її забруднення, у кількості та якості природних ресурсів, а також наслідків таких змін. При цьому екологічний бік такого збитку може проявлятися у різних видах: погіршенні здоров'я населення, зниження родючості ґрунтів сільськогосподарського призначення та ін. [3]. Однак, далеко не всі наслідки забруднення можливо достеменно оцінити у грошовій оцінці

(наприклад, забруднення повітря підприємствами будівельної індустрії та ін.);

- фактичні і можливі збитки в їх кількісному і якісному виразах, включаючи додаткові витрати на ліквідацію несприятливих наслідків для життєдіяльності людей, тварин, рослин і інших живих організмів, викликані порушенням нормативів якості навколишнього середовища, у результаті негативних дій господарської чи іншої діяльності, техногенних аварій чи катастроф [4].

З нашої точки зору останній підхід є найбільш прийнятним, оскільки ураховує такі втрати та несприятливі наслідки у оточуючому середовищі, що можуть бути визначені лише на основі системи якісних критеріїв та не підлягають оцінці за вартісними методами. Зважаючи на виділені положення, еколого-економічні збитки від діяльності підприємств будівельної індустрії можуть бути охарактеризовані як - фактичні збитки викликані негативними змінами у оточуючому середовищі, в наслідок забруднення або можливості виникнення таких змін, у кількісному або якісному виразах.

При цьому, під негативними змінами ми будемо розуміти будь-який реальний або можливий негативний випадок, пов'язаний з погіршенням здоров'я населення, загибеллю або зниженням якості флори та фауни, внаслідок антропогенного впливу господарської діяльності будівельної індустрії.

Точна оцінка еколого-економічного збитку завданого навколишньому середовищу підприємствами будівельної індустрії досить важлива, оскільки дозволяє досягти наступних цілей:

- 1) державі, за допомогою різних стимулів, зменшити накопичення відповідного збитку;
- 2) підприємствам достеменно визначати заходи необхідні для зменшення антропогенного навантаження на довкілля.

Література

1. Замула І. В. Бухгалтерська складова екологічного ризику / І. В. Замула // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. - №4, Т. 3. –

С.107-110.

2. Кудakov А. С. Эколого–экономический ущерб / А. С. Кудakov, Г. Г. Кудакowa // Справочник экономиста. – 2009. – №1. – С. 23–30.
3. Экономическая ценность природы, эффективность природопользования (геолого–географическое и технико–экономическое обозрение). [Электронный ресурс] – Режим доступа: [http://www. geoglobus. ru/ecology/practice5/](http://www.geoglobus.ru/ecology/practice5/)
4. Опанасюк Ю. А. Визначення економічних збитків від втрати здоров'я майбутніх поколінь внаслідок катастроф техногенного типу [Електронний ресурс] / Ю. А. Опанасюк // Вісник СумДУ. 2008 – . – (Серія «Економіка»). Т.1. – 2008. – С. 96–100. – Режим доступа до журн.:[http://www.nbu.gov. ua/portal/Soc_Gum/VSU_ekon/2008_1/08_ouaktt. pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSU_ekon/2008_1/08_ouaktt.pdf)

Зубко, К.Ю. Аналіз методик комплексної оцінки еколого-економічних збитків від забруднення довкілля [Текст] / К.Ю. Зубко // Особливості економічних процесів в умовах фінансової нестабільності : матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 листопада 2012 р., м. Львів). - Львів: Львівська економічна фундація, 2012. - Ч.2. - С. 26-27.